

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่ปฏิบัติงานใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่างกลุ่มที่มีภูมิหลังต่างกัน” ผู้วิจัยนำเสนอเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ตอนที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 5 สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 6 อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1 ปัญหาในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ภูมิหลังของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่ปฏิบัติงานใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้จะทำให้ความคิดเห็นของครูเหล่านั้นที่มีต่อตัวแปรที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานแตกต่างกันหรือไม่

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปร 7 ด้านที่มีผลต่อขวัญของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่ปฏิบัติงานใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้

1.2.1 เพื่อศึกษาด้านลักษณะและสภาพการปฏิบัติงาน

1.2.2 เพื่อศึกษาด้านค่าจ้างเงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล

1.2.3 เพื่อศึกษาด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและเพื่อนร่วมงาน

1.2.4 เพื่อศึกษาด้านการบังคับบัญชาของผู้บริหารในหน่วยงาน

1.2.5 เพื่อศึกษาด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน

1.2.6 เพื่อศึกษาด้านการได้รับการยอมรับนับถือ

1.2.7 เพื่อศึกษาด้านสถานภาพทางสังคม

และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่ส่งผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ระหว่างกลุ่มที่มีภูมิหลังต่างกัน โดยศึกษาปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับศาสนา

ตอนที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหมายและความสำคัญของขวัญในการปฏิบัติงาน ปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงาน ตลอดจนภูมิหลังของครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และลักษณะเฉพาะของพื้นที่ดังกล่าว จึงตั้งสมมุติฐานว่า ความแตกต่างทางภูมิหลังของครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นด้าน อายุ เพศ ภูมิสำเนา วุฒิการศึกษา และศาสนาย่อมมีผลต่อความคิดเห็นของครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ตอนที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาวิจัยกับครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งหมด 328 คน โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง โดยมีจำนวนครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน แยกเป็นจังหวัด ดังนี้

ปัตตานี	จำนวน 129 คน
ยะลา	จำนวน 65 คน
นราธิวาส	จำนวน 95 คน
สตูล	จำนวน 42 คน

3.2 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับภูมิหลังของครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน ใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงาน ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 35 ข้อ คือ

- ด้านลักษณะและสภาพการปฏิบัติงาน ข้อ 1-5
- ด้านค่าจ้างเงินเดือน และผลประโยชน์เกื้อกูล ข้อ 6-10
- ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและเพื่อนร่วมงาน ข้อ 11-15
- ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน ข้อ 16-20
- ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ข้อ 21-25
- ด้านลักษณะการบังคับบัญชาของผู้บริหารในหน่วยงาน ข้อ 26-30
- ด้านสถานภาพทางสังคม ข้อ 31-35

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบให้ความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงาน

3.3 ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้(ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล) ในการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยเป็นผู้แจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง ในระหว่างวันที่ 15 ธันวาคม 2541 ถึงวันที่ 27 มกราคม 2542

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ได้จำนวน 320 ชุด จากจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด 328 ชุด คิดเป็นเปอร์เซ็นต์เท่ากับ 97.56 ดำเนินงานเป็นขั้น ๆ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามทุกฉบับ
2. หาค่าร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน
3. หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานทั้ง 7 ด้าน ตามตัวแปร อายุ เพศ ศาสนา ภูมิสำเนา และวุฒิการศึกษา
4. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนทั้ง 7 ด้าน โดยใช้การวิเคราะห์ผลความแปรปรวนสองทาง (Two Way Analysis of Variance)
5. ถ้าพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจากการวิเคราะห์ผลความแปรปรวน 2 ทาง ก็ทดสอบความแตกต่าง โดยใช้สูตรของเชฟเฟ้ (Scheffe)

การวิเคราะห์ข้อมูลเริ่มจาก ข้อ 2-5 ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ จากศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ตอนที่ 5 สรุปผลการวิจัย

5.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งได้แก่ จังหวัด ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงาน ในจังหวัดปัตตานี ร้อยละ 39.4 นราธิวาสร้อยละ 28.1 ยะลา

ร้อยละ 19.7 และสตรีร้อยละ 12.8 มีผู้ตอบแบบสอบถามที่อยู่ในช่วงอายุ 21-30 ปี ร้อยละ 60.6 ช่วงอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 37.2 และ 40 ปีขึ้นไปร้อยละ 2.2 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 72.2 เพศชายร้อยละ 27.8 นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 51.2 นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 48.8 เป็นผู้ที่มิถุมิลาเนาอยู่ใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ร้อยละ 76.6 ไม่มีมิถุมิลาเนาอยู่ใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ร้อยละ 23.4 มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีร้อยละ 88.1 วุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีร้อยละ 10.3 และสูงกว่าปริญญาตรีร้อยละ .6 ตามลำดับ

5.2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรในแต่ละด้าน

ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนรวมมีความคิดเห็นว่าตัวแปรที่ศึกษาทั้ง 7 ด้าน มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$) โดยส่วนใหญ่เห็นว่าตัวแปรด้าน สถานภาพทางสังคมมีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานมากที่สุด ($\bar{X} = 3.57$) รองลงมาคือด้านลักษณะและสภาพการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.54$) ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ($\bar{X} = 3.40$) ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและเพื่อนร่วมงาน ($\bar{X} = 3.39$) ด้านการบังคับบัญชาของผู้บริหารในหน่วยงาน ($\bar{X} = 3.31$) ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน ($\bar{X} = 3.29$) และด้านค่าจ้าง เงินเดือน และผลประโยชน์เกื้อกูล ($\bar{X} = 2.68$) ตามลำดับ

5.3 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ระหว่างกลุ่มที่มีภูมิลำเนาต่างกัน

5.3.1 อายุ

ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่มีอายุช่วง 40 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานแตกต่างจากครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่มีช่วงอายุ 21-30 ปี และ 31-40 ปี โดยเห็นว่าตัวแปรที่ศึกษามีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานมาก ในขณะที่ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนกลุ่มอื่น ๆ เห็นว่าตัวแปรที่ศึกษามีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นว่าตัวแปรด้านสถานภาพทางสังคมมีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานมากกว่าตัวแปรด้านอื่น ๆ ส่วนครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่มีช่วงอายุ 21-30 ปี มีความคิดเห็นว่า ตัวแปรด้านสถานภาพทางสังคมมีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานมาก และครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่มีช่วงอายุ 31-40 ปี มีความคิดเห็นว่าตัวแปรด้านสถานภาพทางสังคม และด้านลักษณะและสภาพการปฏิบัติงานมีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานมาก ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนทุกช่วงอายุเห็นว่าตัวแปรด้านค่าจ้าง เงินเดือน และผลประโยชน์เกื้อกูลมีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานน้อยกว่าด้านอื่น ๆ

5.3.2 เพศ

ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่มีต่อขวัญในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน โดยครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนเพศหญิงและเพศชาย มีความคิดเห็นว่าตัวแปรที่ศึกษามีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่เป็นเพศชาย มีความคิดเห็นว่าตัวแปรในด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและเพื่อนร่วมงานมีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานมาก และด้านอื่นๆ มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานปานกลาง ส่วนครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่เป็นเพศหญิง มีความคิดเห็นว่าตัวแปรด้านสถานภาพทางสังคม และด้านลักษณะสภาพการปฏิบัติงานมีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานมาก โดยด้านอื่นๆ มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานปานกลาง

5.3.3 ศาสนา

ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่นับถือศาสนาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่มีต่อขวัญในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันคือ ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม และศาสนาพุทธ มีความคิดเห็นว่าตัวแปรที่ศึกษามีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนทั้งศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธเห็นว่า ตัวแปรด้านสถานภาพทางสังคมและด้านลักษณะสภาพการปฏิบัติงานมีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานมาก ส่วนด้านอื่นๆ มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานปานกลาง

5.3.4 ภูมิภาค

ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่มีภูมิภาคแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่มีต่อขวัญในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันคือ ทั้งครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และที่มีภูมิลำเนาไม่อยู่ใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความคิดเห็นว่าตัวแปรที่ศึกษามีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้เห็นว่าตัวแปรด้านสถานภาพทางสังคมและด้านลักษณะสภาพการปฏิบัติงานมีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานมาก ส่วนครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่มีภูมิลำเนาไม่อยู่ใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เห็นว่าตัวแปรด้านลักษณะและสภาพการปฏิบัติงานมีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานมาก ส่วนด้านอื่นๆ ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่มีภูมิลำเนาทั้ง 2 แหล่งเห็นว่าผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานปานกลาง

5.3.5 วุฒิกการศึกษา

ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่มีวุฒิกการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานแตกต่างกันคือ ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่มีวุฒิกการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นว่ตัวแปรที่ศึกษามีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานมาก ส่วนครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่มีวุฒิกการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและวุฒิกการศึกษาปริญญาตรีเห็นว่ตัวแปรที่ศึกษามีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่มีวุฒิกการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นว่ตัวแปรที่ศึกษาทุกด้านมีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานมาก โดยเห็นว่ด้านลักษณะและสภาพการปฏิบัติงานมีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานมากกว่าด้านอื่น ๆ ส่วนครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่มีวุฒิกการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นว่ตัวแปรด้านสถานภาพทางสังคมมีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานมาก ส่วนด้านอื่น ๆ มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานปานกลาง

5.4 เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่มีภูมิหลังทางด้านศาสนากับกลุ่มที่มีภูมิหลังทางด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

5.4.1 อายุกับศาสนา

พบว่าครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่นับถือศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธทุกช่วงอายุคือ 21-30 ปี 31-40 ปี และ 40 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ดังนั้นอายุกับศาสนาไม่มีปฏิสัมพันธ์กัน

5.4.2 เพศกับศาสนา

ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่นับถือศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ดังนั้น เพศกับศาสนาไม่มีปฏิสัมพันธ์กัน

5.4.3 ภูมิลำเนากับศาสนา

ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่นับถือศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธที่มีภูมิลำเนาอยู่ใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้และไม่อยู่ใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นเพื่อดูความแตกต่าง ซึ่งต้องคำนวณหาค่า t-test พบว่ ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่นับถือศาสนาต่างกันมีความ

คิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ส่วนครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนที่มีภูมิลำเนาไม่อยู่ใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อขวัญแตกต่างกัน

5.4.4 วุฒิการศึกษากับศาสนา

ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนที่นับถือศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธที่มีวุฒิการศึกษาทั้งต่ำกว่าปริญญาตรี ระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ดังนั้นวุฒิการศึกษากับศาสนาไม่มีปฏิสัมพันธ์กัน

5.5 จากคำถามแบบปลายเปิด สามารถสรุปได้ ดังนี้

- ด้านลักษณะและสภาพการปฏิบัติงาน

ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนต้องรับผิดชอบงานในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งมีอยู่ในสำนักงานบางครั้งมากเกินไป ดังนั้น กรมการศึกษาออกโรงเรียน ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด ควรจะกำหนดขอบเขตการปฏิบัติงานของครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อไม่ให้งานมากจนเกินไป

- ด้านค่าจ้างเงินเดือนและผลประโยชน์เกี่ยวกับ

การทำงานของครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนเป็นงานที่ต้องเสริมขวัญและกำลังใจเป็นอย่างยิ่ง ประกอบกับเศรษฐกิจในยุคปัจจุบันไม่ค่อยมั่นคง ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนต้องยอมเป็นหนี้สิน เนื่องจากเงินเดือนที่ได้รับไม่เป็นที่แน่นอน บางครั้ง 3 เดือน จึงมีสิทธิเบิกได้ ดังนั้น กรมการศึกษาออกโรงเรียนควรจะอำนวยความสะดวกในการเบิกจ่ายเงินเดือนแก่ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อเป็นการเสริมขวัญและกำลังใจเป็นต้น

- ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน การทำงานไม่ค่อยมั่นคง

เนื่องจากถ้าประเมินไม่ผ่านก็จะไม่สามารถยึดอาชีพนี้ได้ ทำให้เกิดความเครียดในการทำงาน ตลอดจนระยะทางในการทำงานเสี่ยงต่อชีวิตและทรัพย์สิน ดังนั้น กรมการศึกษาออกโรงเรียนควรจะปรับเป็นการบรรจุครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนเป็นลูกจ้างประจำ และสรรหาบริษัทประกันชีวิตให้ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนทำประกันชีวิตเป็นรายปี เพื่อจะช่วยเสริมขวัญในการทำงานของครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนให้มีกำลังใจในการทำงานต่อไป

ส่วนด้านอื่น ๆ เช่น ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและเพื่อนร่วมงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านการบังคับบัญชาของผู้บริหารในหน่วยงาน และด้านสถานภาพทางสังคม

พบว่า ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ค่อยเป็นปัญหาในการทำงานเลย

ตอนที่ 6 อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

6.1 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่างกลุ่มที่มีภูมิหลังต่างกัน

6.1.1 อายุ

ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนที่มีช่วงอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานแตกต่างกันเป็นไปตามสมมุติฐาน เนื่องจากครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนที่มีช่วงอายุต่างกันนั้นย่อมมีประสบการณ์ในการทำงานที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้นย่อมมีความคิดเห็น ทศนคติ ต่อการทำงานย่อมแตกต่างกัน โดยเฉพาะครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนที่มีอายุมาก (40 ปีขึ้นไป) เห็นว่าตัวแปรเกือบทุกด้านมีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานในระดับมาก เช่น ด้านลักษณะสภาพการปฏิบัติงานเนื่องจากได้เรียนรู้ว่าในการทำงานนั้น สภาพการปฏิบัติงานที่มีการมอบหมายความรับผิดชอบที่ชัดเจนส่งเสริมให้มีการใช้ความรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาในการทำงานอย่างเต็มที่ หรือด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ที่ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนที่มีอายุมาก (40 ปีขึ้นไป) มักมีประสบการณ์ในการทำงานกับชุมชนและให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น ทำงานร่วมกับพัฒนากรในตำบลในการพัฒนาชนบทตลอดจนช่วยเหลือชาวบ้านในงานประเพณีต่าง ๆ ของหมู่บ้าน เช่น ประเพณีการแต่งงาน การทำบุญวันสำคัญทางศาสนา เป็นต้น ทำให้ครูกลุ่มนี้ทราบว่า การได้รับการยอมรับนับถือจากชุมชน มีส่วนที่จะทำให้งานในหน้าที่ประสบความสำเร็จ และเป็นส่วนที่ช่วยเสริมแรงให้ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนมีความพยายามที่จะทำหน้าที่ให้ลุล่วงไปได้อย่างราบรื่น ส่วนครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนที่มีอายุน้อยกว่านั้น (21-30 ปี และ 31-40 ปี) ย่อมมีการสะสมประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่าครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนที่มีอายุมาก ดังนั้นจึงอาจจะยังมีความคิดเห็นไม่เด่นชัดว่าตัวแปรเหล่านี้มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก ส่วนด้านสถานภาพทางสังคมนั้น ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนทุกช่วงอายุ มีความคิดเห็นว่าตัวแปรเหล่านี้มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานในระดับมาก เนื่องจากครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนทุกคนทำงานคลุกคลีกับชุมชนหมด ไม่ว่าจะเป็นด้านสาธารณสุขประโยชน์ทุกรูปแบบ เช่น เป็นเจ้าหน้าที่ในหน่วยเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นคนสำรวจผู้ไม่รู้หนังสือร่วมกับข้าราชการครูในตำบลนั้น ดังนั้นจึงมีความเห็นว่าการได้รับการยอมรับจากชุมชนทำให้ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนมีกำลังใจที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่รับผิดชอบ เพื่อประโยชน์ของชุมชนต่อไป จากการที่ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนแต่ละช่วงอายุมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่แตกต่างกันนั้นย่อม

สอดคล้องกับ สรรเสริญ วิเชียรรัตน์ (2531) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ชีวัญของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีอายุ เงินเดือน ประสบการณ์ ในตำแหน่งต่างกัน มีระดับชีวัญแตกต่างกัน นอกจากนี้แล้วครูที่มีช่วงอายุมากมักจะมีการสะสมประสบการณ์ในการทำงานทำให้มีชีวัญในการทำงานแตกต่างกับครูที่มีช่วงอายุน้อย คือครูที่มีช่วงอายุมากจะมีความมั่นใจในการทำงานและสามารถนำประสบการณ์ที่ได้พบเห็นมาใช้ในการทำงานได้ ซึ่งไม่ต่างจากครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนที่มีอายุมากกว่า ย่อมได้รับการยอมรับจากสังคมมากกว่า เนื่องจากการได้ร่วมทำงานกับสังคม หรือรับใช้สังคมเป็นเวลานานนั่นเอง เสริมสร้างความมั่นคงทางจิตใจ มีความภาคภูมิใจในงานที่ทำอยู่ สร้างความเชื่อมั่นในตนเองมากที่สุด นอกจากนี้ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนที่มีอายุมากกว่านั้น ย่อมได้รับการตอบสนองจากปัจจัยภายนอกอย่างพอเพียง เช่น อุปกรณ์เครื่องมือในการทำงาน เนื่องจากตนเองได้สะสมมาจากการที่ได้ทำงานมาหลาย ๆ ปีนั่นเอง ตลอดจนมีความเข้าใจต่อแผนนโยบายการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนอำเภอหรือศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด อย่างชัดเจน สามารถทำงานได้ตรงตามเป้าหมาย ซึ่งสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีในหน่วยงานมากยิ่งขึ้น และสามารถดำเนินชีวิตการทำงานและชีวิตประจำวันได้อย่างผาสุก

6.1.2 เพศ

ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อชีวัญในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน จะเห็นได้ว่าครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนทั้งเพศชายและเพศหญิง จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรรวมทุก ๆ ด้าน ไม่แตกต่างกัน โดยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากัน ไม่ว่าจะเป็นด้านลักษณะและสภาพการปฏิบัติงาน ด้านค่าจ้างเงินเดือน และผลประโยชน์เกื้อกูล ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและเพื่อนร่วมงาน ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านการบังคับบัญชาของผู้บริหารในหน่วยงาน และด้านสถานภาพทางสังคม เนื่องจากการทำงานของครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนทั้งเพศชายและเพศหญิงนั้น สามารถที่จะปรับตัวตลอดจนพยายามศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ เพื่อนำมาปรับปรุงงานของตนให้มีประสิทธิภาพและเกิดผลสำเร็จต่อหน่วยงาน (ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดปัตตานี, ม.ป.ป.) นอกจากนี้เราจะพบว่า ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนทั้งเพศชายและเพศหญิงได้รับความนับถือจากชุมชนหรือมีความสัมพันธ์กับชุมชนเท่าเทียมกัน เนื่องจากงานของครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนเป็นงานที่ต้องอาศัยชุมชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ตลอดจนผู้บังคับบัญชาเอาใจใส่ดูแลแก่ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนอย่างทั่วถึงโดยไม่แยกเพศ (ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้, ม.ป.ป.) นอกจากนี้กฎหมายในปัจจุบันได้ให้สิทธิของสตรีเพศให้เท่าเทียมกับผู้ชายในทุก ๆ ด้าน โดยไม่กีดกัน เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา และด้านอื่น ๆ เราจะพบว่าบางประเทศสตรีเพศเป็นผู้บริหารประเทศเป็นต้น ดังนั้นการทำงานของครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนทั้งเพศชายและเพศหญิง

ย่อมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันแน่นอนซึ่งสอดคล้องกับ โพสุรีย์ มหิพันธ์ (2527) ได้ทำการวิจัยเรื่องขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อเปรียบเทียบขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาชายกับครูพลศึกษาหญิงที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาชายกับครูพลศึกษาหญิงไม่แตกต่างกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าศักยภาพในการทำงานนั้นไม่ว่าผู้ชายหรือผู้หญิงมีศักยภาพในการทำงานที่ไม่แตกต่างกันมาก สังคมในปัจจุบันก็ให้การยกย่องในการทำงานของผู้หญิงเท่าเทียมกับผู้ชายอีกด้วย

6.1.3 ศาสนา

ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่นับถือศาสนาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน ในปัจจุบันพบว่า การทำงานของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนทั้งที่นับถือศาสนาพุทธและศาสนาอิสลามใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ต่างก็ได้รับการยอมรับนับถือจากนักศึกษา ผู้ปกครอง ผู้บริหาร และผู้ร่วมงานก็เห็นความสำคัญและยอมรับในความรู้ความสามารถ ผู้บริหารบริหารงานที่มีความเสมอภาคและยุติธรรม นอกจากนี้พบว่าครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่นับถือศาสนาต่างกันต่างได้รับการปฏิบัติด้วยดีเมื่อเข้าร่วมสังคมกับบุคคลอาชีพอื่น ๆ ตลอดจนสามารถปรับตัวเข้ากับขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น มีโอกาสปฏิบัติงานในโครงการต่าง ๆ ร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ในชุมชน จึงทำให้ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่นับถือศาสนาพุทธและศาสนาอิสลามมีความคุ้นเคย และปรับตัวเข้ากับสภาพสังคมได้อย่างเท่าเทียมกัน อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะเป็นศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธต่างก็มุ่งสอนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ถึงแม้ว่าหลักในการปฏิบัติจะแตกต่างกัน เช่น ศาสนาอิสลามสอนให้ทุก ๆ คน ที่บรรลุนิติภาวะ คือ 12 ปีขึ้นไปทำการละหมาดเพื่อจงรักภักดีต่อพระผู้เป็นเจ้าของให้กำเนิด และสิ่งอุปโภคบริโภคทั้งหลายที่ได้รับในชีวิตประจำวัน หรือให้ทำการถือศีลอดในเดือนรอมฎอน (นับเดือนตามปฏิทินอาหรับ) เพื่อให้ถึงคนยากจนที่ไม่มีอาหารยังชีพและเป็นการลดกิเลสได้อย่างดีอีกด้วย ส่วนศาสนาพุทธมีประเพณีการรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ในวันสงกรานต์ เป็นการแสดงความจงรักภักดีต่อผู้ที่มีอายุมาก แสดงความอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่หรือประเพณีการขึ้นบ้านใหม่โดยนิมนต์พระมาเป็นประธาน เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ผู้ที่อยู่อาศัยต่อไป เป็นต้น จากขนบธรรมเนียมของทั้ง 2 ศาสนานี้ย่อมหล่อหลอมบุคลิกหรือขีดเกล้าด้วยคุณธรรม จริยธรรม ของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จึงทำให้ความรู้สึกนึกคิดทัศนคติเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งส่งผลให้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรด้านลักษณะสภาพการปฏิบัติงาน ด้านเงินเดือน และผลประโยชน์ก็เกื้อกูล ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน และเพื่อนร่วมงาน ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านการบังคับบัญชาของผู้บริหารในหน่วยงาน และด้านสถานภาพทางสังคมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้อง

คล้องกับ อิมรอน มะลูลีม (2539) กล่าวว่า อิสลาม หมายถึง ความสงบสุข เป็นการยอมจำนนตนเองต่อพระเจ้าเพื่อจะได้บรรลุถึงความสงบสุข และท่านพุทธทาสภิกขุ (ม.ป.ป.) ที่ได้กล่าวว่า การสอนทางศาสนาพุทธ สอนให้จิตใจสงบ ซึ่งเป็นหัวใจของการนำไปสู่สันติ เป็นต้น ถึงแม้ว่าชนบทรวมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ไม่เหมือนกัน ตามที่ได้รับการปลูกฝังมา แต่เป้าหมายสุดท้ายของทั้ง 2 ศาสนา มุ่งให้คนเป็นคนดี มีคุณธรรม และจริยธรรม

6.1.4 ภูมิสำเนา

ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่มีภูมิสำเนาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน เนื่องจากครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่มีภูมิสำเนาไม่อยู่ใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่ทำงานอยู่ใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความรู้สึกผูกพันเสมือนกับภูมิสำเนาของตนเอง นอกจากนี้ได้รับรู้ถึงชนบทรวมเนียม ประเพณี ในท้องถิ่นนั้น ๆ และสามารถปรับตัวได้อย่างดี (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดปัตตานี, 2539) ประกอบกับครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่มีภูมิสำเนาไม่อยู่ใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะพยายามเรียนรู้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ตลอดจนการทำงาน of ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนจะทำงานร่วมกัน แก้ไขปัญหา ร่วมกัน รวมถึงผู้บริหารพยายามสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างเพื่อนร่วมงานมากยิ่งขึ้น และได้รับการยอมรับจากชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนได้รับการยอมรับนับถือจากชุมชนและผู้นำท้องถิ่นเท่าเทียมกัน ซึ่งส่งผลให้มีความรู้สึกตลอดจนมีความคิดเห็นในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันกับครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่มีภูมิสำเนาอยู่ใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งสอดคล้องกับ ก่อเกียรติ วิหยรัตน์ (2531) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องขวัญในการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครู อาจารย์พลศึกษาที่ไปปฏิบัติงานในชุมชนจะพยายามปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน ตลอดจนปรับตัวเข้ากับชนบทรวมเนียมประเพณีได้เป็นอย่างดี และในปัจจุบันนี้รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยพยายามกระจายโอกาส และสร้างสาธารณูปโภคต่าง ๆ ให้กับ ทุก ๆ จังหวัด ซึ่งสอดคล้องกับ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ม.ป.ป.) ได้กล่าวว่า 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นจังหวัดที่มีชายแดนติดต่อกับประเทศมาเลเซีย ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่า ความเจริญด้านสาธารณูปโภคต่าง ๆ เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน ฯลฯ ตลอดจนผู้ก่อการร้ายเกือบไม่มีเลย เป็นจังหวัดที่มีแต่ความสงบสุข ดังนั้นครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่มีภูมิสำเนาแตกต่างกันย่อมได้รับรู้กลมกลืนกับ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่งผลให้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

6.1.5 วุฒิการศึกษา

ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมุติฐาน เนื่องจาก

ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาสูงนั้นย่อมมีประสบการณ์การทำงานเพิ่มมากขึ้น ทำให้มีความเชื่อมั่นในการทำงานเพิ่มมากยิ่งขึ้น ย่อมส่งผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อขวัญในการทำงานแตกต่างกัน จากการวิจัยจะพบว่าครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรด้านลักษณะและสภาพการปฏิบัติงาน ด้านค่าจ้างเงินเดือน และผลประโยชน์เกี่ยวๆ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและเพื่อนร่วมงาน ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านการบังคับบัญชาของผู้บริหารในหน่วยงาน และด้านสถานภาพทางสังคม มีผลต่อความคิดเห็นมากในทุกด้าน เนื่องจากครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีเป็นกลุ่มเล็ก ๆ มีการรวมกลุ่มได้สะดวก ซึ่งเอื้อต่อการทำงานได้อย่างดียิ่ง มีความรู้ที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการสอนมาก จากการที่มีความรู้และประสบการณ์มากกว่านั้น ย่อมส่งผลให้มีความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมของชุมชนได้มากกว่า ซึ่งจะส่งผลให้ได้รับการยอมรับนับถือจากชุมชน และผู้นำท้องถิ่นเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง นอกจากนี้จากการที่ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ จะมีความรู้สึกรักใคร่ในกลุ่มตนเองเป็นพิเศษ มีความสำนึกเป็นพวกเดียวกัน ซึ่งจะส่งผลให้มีความคิดเห็นที่เหมือนกัน สอดคล้องกับ บุญเจือทองประหวั่น (2526) ได้กล่าวว่า “เหตุผลทางจิตวิทยาของกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะคล้ายกัน หรือมีความสำนึกเป็นพวกเดียวกัน เช่น เพศเดียวกัน สูงอายุด้วยกัน หรือปฏิบัติหน้าที่เหมือนกัน จะมีแนวโน้มของเจตคติไปในแนวทางเดียวกันซึ่งอาจจะต่างกับกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะตรงกันข้ามคือกลุ่มผู้ปฏิบัติที่เป็นเพศหญิงอาจมีเจตคติและสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานแตกต่างกับกลุ่มผู้ปฏิบัติงานที่เป็นเพศชาย” สอดคล้องกับ จูรีพรหม กมลาศน์ (2522) ได้ทำการวิจัยเรื่องขวัญในการปฏิบัติงานของอาจารย์ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครู เช่น อายุราชการ วุฒิการศึกษา เงินเดือนที่ได้รับ เป็นต้น นอกจากนี้ได้สอดคล้องกับ สมสุข ตลกสกุลชัย (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล และความพึงพอใจในงานของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ที่มีอายุ ตำแหน่ง และวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน พบว่า บุคคลที่มีการศึกษาสูงได้รับการยกย่องเป็นผู้ที่มีความสามารถมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อยกว่าทั้งนี้การศึกษาสอนให้คนรู้จักคิดวิเคราะห์และแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ จึงมีความพึงพอใจมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อยกว่า

6.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานโดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่มีภูมิลำเนาทางด้านศาสนากับกลุ่มที่มีภูมิลำเนาต่าง ๆ

6.2.1 เปรียบเทียบระหว่างตัวแปรอายุกับศาสนา

พบว่าครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนที่นับถือศาสนาพุทธ และศาสนาอิสลามทุกช่วงอายุมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ฉะนั้น อายุกับศาสนาไม่มีปฏิสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานนั้น เนื่องจากครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนที่นับถือศาสนาพุทธ และศาสนาอิสลามทุกช่วงอายุ เป็นผู้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ชุมชน ยอมรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะจากชุมชน ตลอดจนผู้บังคับบัญชาที่มีความยุติธรรมในการบริหารงาน และส่งเสริมให้ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนทุกคนได้มีโอกาสก้าวหน้าเท่าเทียมกัน เช่น ให้ไปร่วมงานกับศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดตามโอกาสต่าง ๆ รวมไปถึงชุมชนมีความเป็นมิตรให้การสนับสนุนกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนเป็นอย่างดีโดยไม่มีการแข่งขัน ตลอดจนครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนทุกช่วงอายุ ทั้งที่นับถือศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม ได้รับการยกย่องจากชุมชนเท่าเทียมกัน และครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนมีความตั้งใจในการเรียนรู้กฎเกณฑ์ปรับตัวเข้ากับขนบธรรมเนียมประเพณีใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกจากนี้เราจะพบว่าในสังคมชนบท เยาวชนตั้งแต่อายุน้อยได้รับรู้ตลอดจนซึมซาบ คำสั่งสอนของแต่ละศาสนามาช้านาน เช่น ศาสนาอิสลาม พ่อแม่เด็กทุก ๆ คน ส่งลูกหลานให้เรียนคัมภีร์อัลกุรอานมาตั้งแต่ก่อนการเรียนระดับประถมศึกษาอีก จากคำสั่งสอนในคัมภีร์อัลกุรอานเหล่านี้ ทำให้เยาวชนเหล่านั้นได้รับการหล่อหลอมจิตใจให้เป็นคนดี มีคุณธรรม และจริยธรรม นอกจากนี้แล้วเยาวชนที่นับถือศาสนาพุทธ ก็ได้รับการปลูกฝังทางคุณธรรมจริยธรรมเหมือนกัน เช่น พ่อแม่มักจะพาลูกหลานของตนไปฟังธรรมเนื่องในวันพระ ซึ่งเป็นอีกทางหนึ่งที่ทำให้เยาวชนเหล่านี้เป็นคนดีของสังคมต่อไปได้ ดังนั้น ทั้งศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธ ถึงแม้หลักการในการปฏิบัติของแต่ละศาสนาไม่เหมือนกัน แต่ก็มุ่งให้ทุก ๆ คนเป็นคนดี ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของแต่ละศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับ อิมรอน มะลูลิม (2539) ได้กล่าวว่าอิสลามเป็นศาสนาแห่งสันติภาพ ความปรารถนาดี ความเป็นมิตรต่อทุกคน และไม่เป็นศัตรูต่อผู้ใดทั้งสิ้น ตลอดจนศาสนาพุทธสอนไม่ให้เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ให้มีความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน (ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์ ภัทรพร ศิริกาญจน์ และคณะ, 2536) ซึ่งคำสั่งสอนเหล่านี้จะซึมซาบภายในจิตใจของครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนทุก ๆ ช่วงอายุและทุกศาสนาด้วย ตลอดจนการปฏิบัติงานใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้พยายามสร้างความเสมอภาคให้กับทุก ๆ คน เพื่อให้มีขวัญกำลังใจในการทำงานมากยิ่งขึ้น (ศูนย์อำนวยการบริหาร 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้, ม.ป.ป.) ดังนั้น ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนที่นับถือศาสนาพุทธและศาสนาอิสลามทุก ๆ ช่วงอายุมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานที่ไม่แตกต่างกัน

6.2.2 เปรียบเทียบระหว่างตัวแปรเพศกับศาสนา

พบว่าครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่เป็นเพศชายและหญิงทั้งศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ฉะนั้น เพศกับศาสนา ไม่มีปฏิสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานนั้น เนื่องจากครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่เป็นเพศชายและเพศหญิงทั้งที่นับถือศาสนาพุทธ และศาสนาอิสลาม ได้รับผิดชอบงานที่ตรงกับความถนัดและเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของตน มีโอกาสได้ส่งเสริมความก้าวหน้าของตนเอง เช่น การฝึกอบรม การเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนในโอกาสต่าง ๆ ได้รับการช่วยเหลือในการแก้ปัญหาจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาสามารถเสนอแนะความคิดเห็นในการปฏิบัติงานเท่าเทียมกัน ในการทำงานก็สามารถแสดงความคิดสร้างสรรค์อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่เป็นเพศชายและเพศหญิง ทั้งที่นับถือศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม ให้ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การสร้างที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ชุมชนยอมรับฟังความคิดเห็นและยกย่องโดยไม่แยกเพศ ศาสนาอีกด้วย อีกทั้งผู้บังคับบัญชามีความเสมอภาค และมีความยุติธรรมในการปูนบำเหน็จรางวัลและการลงโทษเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ในปัจจุบันสังคมให้ความสำคัญ และความเสมอภาคระหว่างเพศหญิงมากยิ่งขึ้นในอดีต เรามักจะพบว่าในปัจจุบันเพศหญิงได้เป็นผู้บริหารประเทศ ตลอดจนการทำงานของเพศหญิงไม่ด้อยกว่าเพศชาย ประเทศไทยให้ความสำคัญกับเพศหญิงมาตั้งแต่รัชสมัยรัชกาลที่ 7 โดยไม่กีดกันทั้งทางด้านการศึกษา การเมือง เศรษฐกิจและสังคม (เพศกับสังคม, ม.ป.ป.) การทำงานของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ถึงแม้ว่าบทบัญญัติทางศาสนาห้ามไม่ให้ผู้หญิงและผู้ชายทำงานร่วมกันถ้าไม่ใช่สามีภรรยาکن นอกจากนี้แล้วชนบทธรรมนิยมประเพณีของการดำรงชีวิตระหว่างไทยพุทธ กับไทยมุสลิม แตกต่างกัน (วิวรรณ รองนุชิต, 2530 อ้างใน จิตรา ศรีเจริญ, 2532) แต่สิ่งเหล่านี้ไม่ใช่อุปสรรคในการทำงานระหว่างครูอาสาสมัครการศึกษาอกโรงเรียนที่นับถือศาสนาพุทธและศาสนาอิสลามทั้งเพศชายและเพศหญิง เพราะในการทำงานใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้มุ่งสร้างความเสมอภาคกับชนทุก ๆ กลุ่ม เพื่อกระจายความเสมอภาคเท่าเทียมกันและที่สำคัญคือ จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นจังหวัดที่มีปัญหาสาหัสซับซ้อนมาตั้งแต่อดีต ซึ่งเป็นปัญหาทางศาสนา สังคม และการเมืองที่ไม่สามารถแก้ปัญหาให้หมดไปได้ ถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะปรากฏปัญหาเหล่านี้ลดน้อยลงไปก็ตาม แต่รัฐพยายามสร้างความเสมอภาคทางเพศเท่าเทียมกัน เราจะพบว่าครูอาสาสมัครการศึกษาอกโรงเรียนที่สอบบรรจุเป็นลูกจ้างชั่วคราวรายปีไม่กีดกันในเรื่องเพศ และครูอาสาสมัครการศึกษาอกโรงเรียนเพศหญิง สามารถสอบบรรจุได้มากกว่าครูอาสาสมัครการศึกษาอกโรงเรียนเพศชาย (ศูนย์การศึกษาอกโรงเรียนจังหวัดปัตตานี, 2539) นอกจากนี้แล้วการทำงานของครูอาสาสมัครการศึกษาอกโรงเรียนทั้ง 2 เพศ มีความสามารถที่ชุมชน และสังคมยอมรับไม่แตกต่างกันมากดังเช่นในอดีต ตลอดจน ครูอาสาสมัครการศึกษาอกโรงเรียนทั้ง 2 เพศก็ดำเนินชีวิตอยู่ภายใต้ร่มเงาของศาสนาของตน จะปฏิบัติตนออกนอกกรอบ เช่น ดื่มเหล้า เล่นการพนัน ฯลฯ ย่อมได้

รับการต่อต้าน และไม่เป็นที่ยอมรับของชุมชน หรือสังคม (สี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหาที่ไม่ควรมองข้าม, เอกสารโรเนียว) ดังนั้นจากการที่สังคมปัจจุบันให้ความสำคัญเท่าเทียมกันทุกเพศทุกศาสนา จึงส่งผลให้ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

6.2.3 ภูมิสำเนากับศาสนา

เนื่องจากภูมิสำเนากับศาสนามีปฏิสัมพันธ์กัน (Interaction) ซึ่งต้องคำนวณโดยใช้สูตร t-test เพื่อดูความแตกต่าง จากการคำนวณโดยใช้สูตร t-test พบว่าครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนที่มีภูมิสำเนาอยู่ใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่นับถือศาสนาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน เนื่องจากครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนที่นับถือศาสนาพุทธ และศาสนาอิสลามจะทำงานร่วมกันโดยไม่แบ่งแยกศาสนา เมื่อประสบปัญหาต่าง ๆ ก็พยายามร่วมกันแก้ปัญหาต่าง ๆ พยายามสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างกัน ผู้บริหารและผู้ร่วมงานเห็นความสำคัญและยอมรับในความรู้ความสามารถ ตลอดจนให้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งได้รับการยอมรับและการปฏิบัติด้วยดี เมื่อเข้าร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ในชุมชนเท่าเทียมกัน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้กับชุมชน ตลอดจนสามารถเรียนรู้กฎเกณฑ์ของชุมชนสามารถปรับตัวให้เข้ากับขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ต่างก็ยึดมั่นในกฎระเบียบศาสนาของตนอย่างเคร่งครัด ถึงแม้ว่าหลักในการปฏิบัติของแต่ละศาสนาจะแตกต่างกัน เช่น ศาสนาอิสลามมีกฎของศาสนาข้อหนึ่งคือ ถือศีลอดในเดือนรอมฎอน (นับเดือนตามปฏิทินอาหรับ) ก็เพื่อให้ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามได้ฝึกความอดทน และได้ระลึกถึงคนยากจนที่ไม่มีอาหารจะรับประทานเลี้ยงชีพ ตลอดจนรู้จักสำรวมตน มีสติรอบคอบ ไม่ฟุ้งซ่าน หรือ ศาสนาอิสลาม มีกฎข้อปฏิบัติที่หลีกเลี่ยง หรือจะละเว้นการปฏิบัติไม่ได้คือการละหมาด 5 เวลา ก็เพื่อที่จะให้มีความเกรงกลัวต่อพระผู้เป็นเจ้า และไม่กล้ากระทำในสิ่งที่ผิดกฎระเบียบของศาสนา เช่น การดื่มกินของมีเมาทุกชนิด การประพฤตินอกใจ การเป็นคนพูดปดมดเท็จ เป็นต้น อิหมรอน มะลูลีม (2539) หรือคำสอนของศาสนาพุทธที่ท่านพุทธทาสภิกขุ (มปป.) ได้กล่าวว่าคำสอนทางศาสนาพุทธสอนให้จิตใจสงบ ซึ่งเป็นหัวใจในการนำไปสู่สันติ (ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์ ภัทรพร ศิริกาญจน์ และคณะ, 2536) ได้กล่าวว่าศาสนาพุทธสอนไม่ให้เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ให้มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน เป็นต้น เราจะพบว่าพื้นที่ชนบทใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งศาสนาพุทธ และศาสนาอิสลาม จะเคร่งครัดมากกว่าในเมืองใหญ่ ผู้ที่กระทำความผิดมักจะถูกจารีตประเพณีลงโทษ ไม่มีผู้ใดคบค้าสมาคมด้วย ถึงแม้ว่าวิถีการปฏิบัติจะแตกต่างกันระหว่างศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม แต่จุดมุ่งหมายสูงสุดของทั้ง 2 ศาสนา เพื่อสอนให้ทุกคนเป็นคนดีของสังคม ตลอดจนการที่ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนระหว่างศาสนาพุทธและศาสนาอิสลามได้คลุกคลีและใช้ชีวิตร่วมกันมาตั้งแต่เด็กเรียนรู้กฎข้อปฏิบัติและข้อห้ามของแต่ละ

ศาสนา จึงทำให้ไม่เกิดความรู้สึกแบ่งแยกซึ่งกันและกัน จึงส่งผลให้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน เป็นต้น

ส่วนครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนที่มีภูมิลำเนาไม่อยู่ใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่นับถือศาสนาต่างกัน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ผู้วิจัยเห็นว่า ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน ไม่อยู่ใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่นับถือศาสนาพุทธอาจจะมีความคิดหรือทัศนคติเกี่ยวกับงานและสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานแตกต่างกันกับครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม จึงเป็นสาเหตุให้มีความคิดเห็นต่อตัวแปรที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน สอดคล้องกับ บุญเจือ ทองประหวั่น (2526) ได้กล่าวว่า “บุคคลที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์การแต่ละคนแต่ละกลุ่มอาจมีเจตคติต่องาน และสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน โดยเหตุผลทางจิตวิทยากลุ่มบุคคลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน หรือมีสำนึกเป็นพวกเดียวกัน เช่น เพศเดียวกัน สูงอายุด้วยกัน หรือปฏิบัติหน้าที่เหมือนกันจะมีแนวโน้มของเจตคติไปในทิศทางเดียวกัน” นอกจากนี้ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนที่ไม่อยู่ใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่นับถือศาสนาพุทธ ต้องมีความพยายามอย่างยิ่งในการที่จะต้องเรียนรู้กับวัฒนธรรม ภาษา ศาสนา ตลอดจนต้องปรับตัวและเรียนรู้กับขนบธรรมเนียมประเพณีที่แตกต่างจากภูมิภาคของตน ในขณะที่ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่ภูมิลำเนาเดิมของตน แต่กฎเกณฑ์การปฏิบัติต่าง ๆ ในพื้นที่มีความเหมือนกันกับภูมิลำเนาเดิมของตนคือ ประเพณี วัฒนธรรมทางศาสนาอิสลามจะปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดในพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นต้น ส่งผลให้ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนที่นับถือศาสนาอิสลามสามารถเรียนรู้และเข้าใจสภาพสังคม ตลอดจนยอมรับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ได้ต่างจากความแตกต่างเหล่านี้ส่งผลให้ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนที่ไม่อยู่ใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่นับถือศาสนาพุทธและอิสลาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อขวัญแตกต่างกัน

6.2.4 วุฒิการศึกษากับศาสนา

ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม และศาสนาพุทธ ที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน เนื่องจาก ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนทั้งที่นับถือศาสนาพุทธ และศาสนาอิสลามทุกระดับการศึกษา เมื่อได้เข้าร่วมทำงานไม่ว่าในสถานที่ทำงานประจำอำเภอ จังหวัด และปฏิบัติงานในชุมชน จะไม่มีการแบ่งแยกพรรคพวก ระดับการศึกษา ศาสนา เป็นต้น ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนทุก ๆ คน จะมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น กำหนดนโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการทำงาน ผู้บริหารกระจายงานต่าง ๆ โดยยึดความเสมอภาคและยุติธรรมกับทุก ๆ คน นอกจากนี้ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนได้รับการยอมรับนับถือจากชุมชนเท่าเทียมกัน มีโอกาส

ร่วมทำงานและมีความคุ้นเคยกับผู้นำชุมชน ตลอดจนเสนอแนะกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ให้กับชุมชนร่วมกัน สามารถปรับตัวเข้ากับขนบธรรมเนียมประเพณีใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เป็นอย่างดี และที่สำคัญอย่างยิ่งชุมชนจะให้ความสำคัญกับครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยก นอกจากนี้แล้วการศึกษาทุกระดับมุ่งที่จะให้ผู้เรียนเรียนพัฒนาศักยภาพของตนเอง อีกทั้งให้โอกาสกับทุกคนเพื่อให้พัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสมตามกำลังและความสามารถของตน เราจะพบว่าในปัจจุบันนี้หลักสูตรมุ่งสอนให้คนเป็นผู้ที่สามารถช่วยเหลือตนเองตามศักยภาพ หรือตามความรู้ในระดับนั้น ๆ ที่ได้เรียนมาไม่มุ่งเน้นหรือปลูกฝังให้รับราชการเมื่อจบการศึกษาอย่างที่ เป็นในอดีต การศึกษาแต่ละระดับย่อมมีขอบเขตภายในหลักสูตรนั้น ๆ ไม่ว่าจะการศึกษาระดับใดก็ตาม มุ่งที่จะสอนฝึกคนให้เป็นผู้ที่มีประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ เป็นจุดหมาย เป็นสิ่งเดียวกัน (ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดปัตตานี, เอกสารโรเนียว, ม.ป.ป.) นอกจากนี้แล้วยังสอดคล้องกับหลักของศาสนาทั้ง 2 ที่สั่งสอนคนให้เป็นคนดีทั้งสิ้น ถึงแม้วิธีการปฏิบัติในแต่ละศาสนาจะไม่เหมือนกัน ประกอบกับครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนทั้งศาสนาพุทธ และศาสนาอิสลาม ทุกระดับการศึกษาส่วนใหญ่จะมีถิ่นฐานอยู่ในชนบท ซึ่งถูกหล่อหลอมด้วยขนบธรรมเนียม ประเพณี ที่ดีงาม อาศัยคำสอนของศาสนาเป็นเสมือนตัวบทกฎหมายมาใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน อีกทั้งการทำงานของครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะไม่มีการแบ่งแยกระดับพวกกลุ่มในการทำงาน (ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ เอกสารโรเนียว, ม.ป.ป.) จึงทำให้ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม และศาสนาพุทธที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อขวัญปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

6.2.5 จากคำถามแบบปลายเปิดสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

ด้านลักษณะและสภาพการปฏิบัติงาน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนจะต้องได้รับการให้ความช่วยเหลือมากที่สุด เนื่องจากในปัจจุบันพบว่าครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนต้องรับผิดชอบมากเกินไปเกิดผลกระทบต่องาน ทำให้การปฏิบัติงานไม่ค่อยมีคุณภาพ เนื่องจากเกิดความเหนื่อยล้านั่นเอง นอกจากนี้ สถานที่ทำงานของครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ถูกสุขลักษณะ หรือมีความเป็นเป็นสัดส่วน ตลอดจนขาดเครื่องมือที่ทันสมัย เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งถ้าหากสิ่งเหล่านี้ได้รับการตอบสนองที่พอเพียงจะทำให้การทำงานของครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังที่ ทวีศักดิ์ ไชยมาโย (2534) ได้กล่าวว่าสภาพการปฏิบัติงานควรให้ถูกต้องตามหลักสุขลักษณะ มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวก มีเครื่องมือเครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติงานอย่างครบครัน ด้านและสภาพการปฏิบัติงานนี้เป็นส่วนสำคัญที่จะส่งผลถึงความคิดเห็นของครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนที่มีต่อขวัญในการปฏิบัติงาน ถ้าครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนได้รับการตอบ

สนองในด้านนี้ได้อย่างพอเพียงก็จะส่งผลให้การปฏิบัติงานดี มีคุณภาพ และส่งผลถึงความคิดเห็นที่มีต่อขวัญในการปฏิบัติงานสูงอีกด้วย

ด้านค่าจ้างเงินเดือน และผลประโยชน์เกื้อกูล ตัวแปรด้านนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความคิดเห็นของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ประกอบกับประเทศไทยประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจในปัจจุบัน นอกจากนั้นแล้วครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนเป็นลูกจ้างชั่วคราว ถ้าได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการหรือลูกจ้างประจำ จะทำให้ความกระตือรือร้นในการทำงานสูงขึ้น ซึ่ง นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2526) ได้กล่าวว่า การได้รับสิ่งตอบแทนที่เหมาะสมทำให้การทำงานของคนดีขึ้น และ เดวิส (Davis, 1962) กล่าวว่า ความพึงพอใจในด้านเศรษฐกิจเป็นบ่าเหน็จรางวัลเป็นส่วนประกอบของทัศนคติที่ทำให้มีกำลังใจในการทำงานสูง ด้านนี้เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะส่งผลถึงความคิดเห็นที่มีต่อขวัญในการทำงานสูง ถ้าครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนไม่ได้รับค่าจ้าง หรือเงินเดือนอย่างสม่าเสมอก็จะส่งผลให้การปฏิบัติงานลดน้อยลง ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนจำเป็นต้องภูมิใจเป็นหนี้สิน และส่งผลถึงการปฏิบัติงานได้ไม่ค่อยดี ขาดคุณภาพและประสิทธิภาพ เนื่องจากด้านค่าจ้างเงินเดือนเป็นสิ่งจำเป็นที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันมากที่สุดนั่นเอง

ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงานเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากพื้นที่ใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ค่อนข้างล่อแหลม ดังนั้นควรสร้างหลักประกันให้ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้น เช่น มีเจ้าหน้าที่ตำรวจคอยรับส่งเป็นจุด ๆ เหมือนข้าราชการครูที่กำลังปฏิบัติอยู่ หรือประกันชีวิตหมู่ เป็นต้น ซึ่งช่วยสร้างความมั่นคงทางจิตใจให้ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้การทำงานมีคุณภาพ และประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ วิลส์ (Wiles, 1995) ได้กล่าวว่า ความมั่นคงและการดำเนินชีวิตอย่างผาสุกเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้บริหารจะช่วยให้ครูได้รับความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งด้านนี้จะส่งผลถึงความคิดเห็นที่มีต่อขวัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากถ้าครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนมีความมั่นคงในการทำงาน ได้รับการบรรจุเป็นลูกจ้างประจำหรือข้าราชการ ความรู้สึกในการได้รับการยอมรับจากชุมชนมากยิ่งขึ้น หรือมีความปลอดภัยในการไปปฏิบัติงานในชุมชน โดยมีตำรวจคอยควบคุม ตลอดจนได้รับสวัสดิการในการทำประกันชีวิต สิ่งเหล่านี้ก็ส่งผลถึงขวัญในการทำงานของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง

จากแบบสอบถามปลายเปิดจะพบว่า ด้านค่าจ้างเงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล และด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน จะขัดแย้งกับแบบสอบถาม (Rating Scale) เนื่องจากแบบสอบถามปลายเปิดครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่เสียสละเวลาตอบนั้นเป็นผู้ที่ตอบด้วยความรู้สึกจริง ๆ และเต็มใจที่จะตอบซึ่งจะพบว่า มีจำนวนน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ตอบแบบสอบถาม (Rating Scale) คือ ตอบเฉพาะด้านค่าจ้างเงินเดือน และผลประโยชน์เกื้อกูล 113 คน และตอบเฉพาะด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน 58 คน และตอบครบ 3 ด้าน คือ ด้านลักษณะและสภาพการปฏิบัติงาน ด้านค่าจ้างเงินเดือนและ

ผลประโยชน์เกี่ยวกูล และด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน จำนวน 30 คน รวมทั้งหมด 201คนเท่านั้นจากครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 320 คน

6.3 ข้อเสนอแนะ

6.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยในการปฏิบัติงานของครูอาสาสมัครการศึกษา นอกโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นเรื่องที่ดีครูอาสาสมัครการศึกษา นอกโรงเรียนเห็นว่ามีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานมาก ดังนั้น ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนจังหวัด และหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอใน 4 จังหวัดชายแดน ภาคใต้ ควรเห็นความสำคัญและเสริมสร้างครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนได้มีโอกาส ทำงานร่วมกับชุมชนให้มากที่สุด เนื่องจากการทำงานของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จะสำเร็จได้ด้วยดีนั้น จำเป็นที่ชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ตลอดจน แก้ไข ข้อเสนอแนะปัญหาต่าง ๆ ร่วมกับครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนด้วยกัน

2. จากผลการวิจัยในการปฏิบัติงานของครูอาสาสมัครการศึกษา นอกโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นเรื่องที่ดีครูอาสาสมัคร การศึกษานอกโรงเรียนเห็นว่ามีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานมาก ดังนั้น ผู้อำนวยการศูนย์การ การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอใน 4 จังหวัดชายแดน ภาคใต้ ควรจัดให้มีอุปกรณ์การเรียนการสอน สถานที่ทำงาน ตลอดจนเครื่องมือที่จำเป็นอย่าง เพียงพอโดยการขอร่วมมือกับชุมชนและภาครัฐ เป็นต้น

3. จากผลการวิจัยในการปฏิบัติงานของครูอาสาสมัครการศึกษา นอกโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นเรื่องที่ดีครูอาสา สมัครการศึกษานอกโรงเรียนเห็นว่ามีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานมาก ดังนั้น ผู้อำนวยการ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอควรปรับปรุง สวัสดิการ และให้มีการบริการด้านต่าง ๆ แก่ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนอย่างเพียงพอ เช่น จัดบริการเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ การทำประกัน ชีวิตหมู่ ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจคอยรับส่ง ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนเป็นจุด ๆ เป็นต้น

4. จากผลการวิจัยพบว่าภูมิหลังทางด้านศาสนาที่แตกต่างกันของครูอาสา สมัครการศึกษานอกโรงเรียนไม่มีผลต่อการปฏิบัติงาน ดังนั้น ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอก โรงเรียนจังหวัด และหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ควรประชาสัมพันธ์ หรือให้ ความรู้แก่บุคคลต่าง ๆ ที่จะมาทำงานเป็นครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนใน 4 จังหวัด ชายแดนภาคใต้นั้น ความต่างเรื่องศาสนา ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี ไม่มีอุปสรรคต่อการ ทำงานใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้เลย

6.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับลักษณะสภาพการปฏิบัติงาน และสถานภาพทางสังคมของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อที่จะได้นำมาประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจต่อไป

2. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูอาสาสมัครการศึกษา นอกโรงเรียนเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานและสถานภาพทางสังคมที่ปฏิบัติงานในภาคต่าง ๆ ของประเทศเพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจต่อไป

3. ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพในด้านสวัสดิการ เงินเดือน และด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน เนื่องจากมีความสำคัญต่อครูอาสาสมัครการศึกษา นอกโรงเรียนใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนผลที่ได้จากการวิจัยสามารถที่จะเป็นตัวกำหนดความต้องการจำเป็นของครูอาสาสมัครการศึกษา นอกโรงเรียนใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้มากที่สุด อีกด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย